

עונה
29 2012
2013

סרט קלאסי

הקאמרטת הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

הקאמרטה הישראלית ירושלים
 המייסד והמנהל המוסיקלי: **אבנר בירון**
 מלחין הבית: **יוסף ברדנשווילי**

חברי התזמורת

כינור ראשון	כינור שני	ויולה	צ'לו	קונטרבאס	אבוב	קרן יער
ארנולד קוביליאנסקי* נטלי שר* כרמלה ליימן** מיכאל בויאנר פאבל גלגנוב רומן יוסופוב סופיה קירסנובה	אטיין מנרי* אדוארד רזניק** זינה לוין קרן ליפקר מיכאל קונצביץ'	מיכאל פלסקוב* דורון אלפרין מיכאל יאבקר בוריס רימר אנדריי שפלניקוב	צבי אורליאנסקי* יפים אייזנשטד* מרינה כץ* אלכסנדר סינלניקוב**	דמיטרי רוזנצוויג* גנאדי ליטבין חליל אסתי רופא*	מוקי זוהר* אורי מירז בסון מאוריציאו פאז* קריסטיונס גריגס	אלון ראובן* אדריאן ארויו סוליס חצוצרה מרט גורביץ'

כנר ראשי אורח: מתן דגן

נגנים אורחים: דניס גרסי, נטע רודיק, כינור; קרן מוגדוס, חליל; עלי אבן, אילן שול, קלרינט; דימה לויטס/ניר צמח, חצוצרה;
 שחר זיו, קרן יער; קרן פנפיומן-זהבי, טימפני

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

*חברי הוועד המנהל

פרופ' רות ארנון*, יו"ר יעקב אייזנר* אלי אייל	ד"ר חנן אלון יצחק אלרון* שמשון ארד	פרופ' אבי בן בסט פרופ' בני גיגר* עו"ד יאיר גרין*	רוברט דרייק פרופ' משה הדנו* ניסים לוי	פרופ' מנחם פיש* פרופ' אורי קרשון ברוך שלו*
--	--	--	---	--

הצוות האדמיניסטרטיבי

מנהל כללי: בן ציון שירה מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ' מפיקה וספרנית: אביגיל סנדלר	מנהל שיווק: איתי שיקמן מכירות: דגן פדר מנהל במה: ואלרי אקסיונוב	יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן הנהלת חשבונות: שרית יצחקי	העוגב, שנבנה ע"י גדעון שמיר, והטימפני הועמדו לרשות התזמורת באדיבות קרן התרבות אמריקה-ישראל
--	---	---	---

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 | בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים | טל: 02-5020503 | פקס: 02-5020504
כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com | אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות | קרן מרק ריץ'
 ומסתייעת בתורמים שונים.

עונה
29 2012
2013

סרט קלאסי

אבנר בירון מנצח
אלכסנדר קורסנטיה פסנתר
(גאורגיה-ארה"ב)

רחובות / אולם ויקס במכון ויצמן למדע
יום א', 19.5.13 בשעה 20:30

ירושלים / אולם הנרי קראון
יום ג', 21.5.13 בשעה 20:00

כרמיאל / היכל התרבות
יום ד', 22.5.13 בשעה 20:30

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות
מוצ"ש, 25.5.13 בשעה 21:00

● **סרגיי פרוקופייב (1891-1953)**
סימפוניה מס' 1 ("הקלאסית")
ברה מז'ור, אופוס 25

● **וולפגנג אמדאוס מוצרט (1756-1791)**
קונצ'רטו לפסנתר מספר 21
("אלווירה מדיגן") בדו מז'ור, ק' 467

הפסקה

● **לודוויג ואן בטהובן (1770-1827)**
סימפוניה מס' 3 ("ארואיקה")
במי במול מז'ור, אופוס 55

חדשנות ומעוף מאפיינים את המנצח והחלילן אבנר בירון, מייסדה, מנהלה ומנצחה הקבוע של הקאמרה הישראלית ירושלים. בעבודה שיטתית ויצירתית הקנה לתזמורת יוקרה בארץ ובעולם והופעותיה תחת שרביטו זוכות לשבחי הביקורת, לאמון המנויים הוותיקים ולהערכת המצטרפים החדשים. מלבד 29 עונות הקונצרטים על בימות המוסיקה בארץ, הופיעה הקאמרה הישראלית ירושלים באולמות המרכזיים של פריס, אמסטרדם, ברלין, לוצרן, באזל, ז'נבה, מדריד, ניו יורק, וושינגטון, לוס אנג'לס, שיקגו, אלסקה, בייג'ין, שנחאי, טביליסי, ירוואן ועוד.

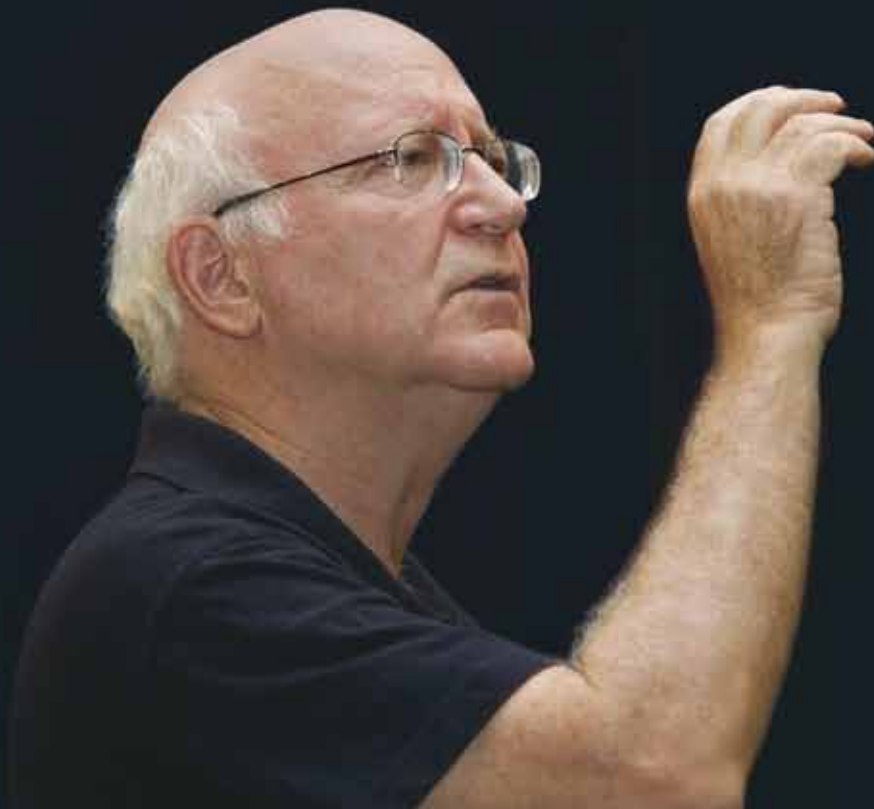
לצד העלאת נכסי צאן הברזל של המוסיקה הקלאסית, אבנר בירון משלב ברפרטואר הקאמרה יצירות מעניינות ונדירות מן המוסיקה העולמית והוא מזמין בעבור התזמורת יצירות חדשות ממלחינים ישראלים. חלק ניכר מזמנה וממרצה של התזמורת מיוחד לפעולות חינוך למוסיקה בקרב תלמידים בירושלים וברחבי הארץ.

את הקריירה המוסיקלית שלו החל אבנר בירון כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורת הקאמרית הישראלית. לפני כן למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית והשתלם בניצוח באקדמיה למוסיקה בווינה ובמוצרטאום של זלצבורג. גישתו למוסיקה ולאניטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוסיקה ובמדע. כחלילן הירבה להופיע בירון בהרכבים קאמריים וברסיטלים וניהל כיתות אמן רבות משתתפים בארץ

ובחוץ לארץ. כמורה וכמחנך העמיד דורות של חלילנים ושל מורים לחליל. הוא אף הקים את "אנסמבל סולני הגליל", הרכב וירטואוזי שזכה להצלחה בינלאומית בזמן קצר.

אבנר בירון ניצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור והסינפונויטה באר שבע, והוא מוזמן לנצח על תזמורת ברחבי העולם. כמוכן כיהן כמנהל המוסיקלי של פסטיבלים, ביניהם "אבו גוש" ו"מי מוסיקה וטבע בגליל".

ב-1994 נתמנה בירון לראש האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. בשלוש הקדנציות של כהונתו הצעיד את האקדמיה להישגים מרשימים: הוא יזם פתיחת מחלקה למוסיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רב-תחומית. בירון נבחר לכהן כחבר הועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוסיקה באירופה (AEC). ב-2005 זכה בפרס שרת החינוך על מצוינות ותרומה אמנותית רבת שנים בתחום המוסיקה בארץ.

מבקרי המוסיקה גמרו את ההלל על אלכסנדר קורסנטיה, פסנתרן יליד טביליסי החי בארצות הברית: "מיאמי הרלד" הכתירו "אמן בא' רבתי", "דיילי טלגרף" כינהו "יחידאי שקט" וה"קלגרי סאן" כתב: "המושג 'קושי טכני' אינו מצוי בלקסיקון שלו".

העובדה כי אלכסנדר הוא ילד פלא התבררה לאמו ומורתו הראשונה, סוּטלנה קורסנטיה, פרופסור בקונסרבטוריון הלאומי בטביליסי כבר בשנת 1970, בהיות בנה בן חמש. לימים היה לתלמידו של גדול מורי הפסנתר של גיאורגיה אז, טַנגיז אַמֶיֶרְגִ'יֵבִי וב-1988 כבר זכה בפרס הראשון בתחרות הפסנתר הבינלאומית בסידני.

ב-1992 היגרה המשפחה לארצות הברית ואך טבעי היה כי אלכסנדר יצטרף לסטודיו לפסנתר שהקים שנה לפני כן מורו הוותיק ובן ארצו המפורסם אלכסנדר טורדזה באוניברסיטת "סאות' בנד" שבאינדיאנה. בהדרגת טורדזה השלים קורסנטיה את לימודי התואר השני וכעבור זמן קצר היה לעוזר ההוראה של הפרופסור.

ב-1994 העפיל קורסנטיה למקום הראשון בתחרות הפסנתר בפאלם ביץ' שבפלורידה ושנה אחר כך למדו רוב אוהבי המוסיקה בארץ להגות את שמו, שכן בתחרות ארתור רובינשטיין התל אביבית של שנת 1995 הפעים את שומעיו וקטף את פרס "אהוב הקהל" בנוסף למדליית הזהב שהעניק לו חבר השופטים.

היום אלכסנדר קורסנטיה מופיע ברחבי העולם בחברת מוסיקאים ידועי שם, כגון

כריסטוף אשנבך, סמיון ביצ'קוב, יורי בשמע, ולרי גרנייב, פאול ירווי, ג'נדרָאָה נוסדה, גיה קנצ'לי וודים רפין. בין התזמורות שניגן איתן: הפילהרמוניות של אוסלו ולואיזיאנה והפילהרמונית הישראלית, הסימפוניות של אדמונטון, אומהה, אורגון, ונקובר, לואיוויל, סינסינטי ושיקגו, הסימפוניות של בורנמות' והעירונית של ברמינגהם, ה-Orchestre National du Capitole של טולוז, תזמורת RAI בטורינו, הסימפוניית ירושלים רשות השידור, תזמורת רדיו פולין ותזמורת קירוב.

קורסנטיה מרבה להופיע בגיאורגיה, שם זכה בשנת 1999 בעיטור לאומי גבוה מידי הנשיא דאז אדוורד שוורנדה ובפברואר 2004 הוזמן לטביליסי לנגן בטקס השבעתו של הנשיא הנוכחי, מיכאיל סאקאשווילי.

אלכסנדר קורסנטיה שימש פרופסור לפסנתר באקדמיה למוסיקה ולמחול על שם רובין בירושלים ובאוניברסיטת בריטיש קולומביה בוונקובר. בשנת 2003 עבר להתגורר בבוסטון והיום הוא פרופסור לפסנתר בקונסרבטוריון ניו אינגלנד.

צילום: תמונה אביב

שרון קם

Fotostudio M42

רוברט גזריאן

צילום: תמונה ויטל

איתן דרורי

צילום: יוסי צביק

נעמה גולדמן

נח בריגר

דניאלה לוגסי

צילום: לאור פלד צרני

המקהלה הישראלית על שם גארי ברתיני

קונצרט
פתיחת העונה
2013/14

אופקים חדשים

רוברט גזריאן מנצח (ארמניה-גרמניה)
שרון קם קלרינט (ישראל)

- צ'רלס אייבז סימפוניה מס' 3 (פגישת המחנה)
- דבז'אק רביעייה מס' 12 ("האמריקנית")
- בפה מז'ור, בעיבוד לתזמורת כלי קשת
- מוצרט קונצ'רטו לקלרינט בלה מז'ור, ק' 622
- מסנה מדיטציה מתוך "תאיס" בעיבוד לקלרינט ולתזמורת כלי קשת

ירושלים: אולם הנרי קראון

יום ג', 10.9.13 בשעה 20:00

רחובות: אולם ויקס במכון ויצמן

יום ד', 11.9.13 בשעה 20:00

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

יום ה', 12.9.13 בשעה 20:30

בין קודש לחול

אבנר בירון מנצח
דניאלה לוגסי סופרן
נעמה גולדמן מצו סופרן
איתן דרורי טנור
נח בריגר בריטון
המקהלה הישראלית על שם גארי ברתיני
מנהל מוסיקלי: רוברט בורשבסקי

- בטהובן מיסה בדו מז'ור אופוס 86
- מוצרט סרנדה מס' 9 ("קרן הדואר")

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

מוצ"ש, 22.6.13 בשעה 21:00

יום א', 23.6.13 בשעה 20:30

יום ה', 27.6.13 בשעה 20:30

יום ו', 28.6.13 בשעה 13:00

ירושלים: אולם הנרי קראון

יום ג', 25.6.13 בשעה 20:30

כרמיאל: היכל התרבות

יום ד', 26.6.13 בשעה 20:30

סרגיי פרוקופייב, יליד אוקראינה וחניך סנט פטרבורג, היה פסנתרן מחונן, מלחין ייחודי ומנצח. הוא החל ללמוד נגינת פסנתר בגיל 3 בהדרכת אמו הפסנתרנית ואף מג'לייר קיבל שיעורים. את יצירותיו הראשונות לפסנתר כתב בגיל חמש ועד שמלאו לו אחת עשרה כבר חיבר שתי אופרות. ב-1904 החל ללמוד בקונסרבטוריון של סנט פטרבורג, אך בשל אופיו המרדני נראו בעיניו שיעורי ליידוב ורימסקי-קורסקוב מיושנים והוא העדיף למצוא השראה מבני גילו. שיעורי הפסנתר שקיבל מאנה יסיפובה (Yesipova), מורתם של גדולים, הוסיפו הבעה רגשית לנגינתו רבת הכוח.

בראשית העשור השני של המאה העשרים החלה המוסיקה שלו להישמע בפומבי ורבים הוכו בהלם בשל מצלוליו החריגים. הקונצ'רטו הראשון שלו לפסנתר זיכהו בפרס ראשון בתחרות ובפסנתר כנף, אך חולל שערורייה בקרב המבקרים ופרוקופייב נודע כילד הרע של המוסיקה הרוסית, דימוי שקשה לנו היום ליישב עם המוסיקה הנעימה של הקונצ'רטו.

ב-1914 סיים פרוקופייב את לימודיו בקונסרבטוריון ונסע ללונדון, שם פגש את איגור סטרווינסקי והתרשם עמוקות מן הבלטים שלו. השפעת **פולחן האביב** ניכרת בבלט של פרוקופייב **אֵלָה ולוֹלִי**, שלא זכה לביצוע, אך מצא את דרכו ל**סוויטה הסקיתית** שלו. עם שובו לסנט פטרבורג הלחין פרוקופייב את הסימפוניה הראשונה ("הקלאסית") וזו התקבלה יפה.

אחרי מהפכת 1917 ברוסיה היגר פרוקופייב לארצות הברית, הופיע בניו יורק כפסנתרן ביצירותיו וחיבר את האופרה הפנטסטית **האהבה לשלושה תפוזים**, שהזמין ממנו בית האופרה של שיקגו. ב-1920 היגר שוב, הפעם לפריס, ושם עיבד מחדש בעבור דיאגילב את **מעשה במקויון** מ-1915. בזמן שהותו בצרפת סיים את הקונצ'רטו השלישי לפסנתר ועל כמה מיצירותיו ניצח סרגיי קוסביצקי, גם הוא גולה רוסי. בעשור שלאחר מכן חיבר פרוקופייב את ה**סימפוניה השנייה** ועוד שני בלטים בעבור דיאגילב - **צעד הפלדה**, על התיעוש הסובייטי, ו**הבן האובד**.

ב-1933 שב פרוקופייב לברית המועצות, דווקא בעת שהונהגה שם דוקטרינת הסוציאליזם הריאליסטי באמנויות. ב-1934 הלחין את המוסיקה המרהיבה לסרט הסובייטי **ליטננט קיזה** ובאותה שנה הזמין אצלו תיאטרון קירוב מסנט פטרבורג (לנינגרד) את הבלט **רומיאו ויוליה**, וזה זכה לעקימת אף מצד עסקני התרבות הסובייטים. בתגובה פנה פרוקופייב לכתיבת יצירות לילדים ומוסיקה פטריוטית. את אחת מיצירותיו הידועות ביותר, **פטר והזאב**, חיבר ב-1936, את המוסיקה לסרטו של סרגיי אייזנשטיין **אלכסנדר נייבסקי** ב-1938 וב-1941 החל להלחין את **מלחמה ושלום** על פי טולסטוי, אופרה שאפתנית וגדולת היקף.

בשנות ה-40 הורעו עוד יחסיו עם המשטר: ה**סימפוניה החמישית** (1945) יצירה מרשימה הפורטת על נימה הרואית, הוכרזה כלוקה ב"פורמליזם", כלומר חוסר פטריוטיות.

ב-1948 הושפל פרוקופייב בביטאון אגודת הקומפוזיטורים ודווקא יצירותיו הפטריוטיות גונו - אזהרה מוצפנת לכל מאן דבעי כי מן האיש הזה יש להתרחק. פרוקופייב מת ב-5 במרס 1953, יום מותו של סטלין, וכיוון שגר קרוב לכיכר הקרמלין, נאלצו קרוביו לעמול שלושה ימים כדי להוציא את גופתו לקבורה.

את הסימפוניה מס' 1 השלים פרוקופייב בהיותו בן 26 בסנט פטרבורג (פטרורגד) במהלך מלחמת העולם הראשונה. לא בכדי נקראה "הקלאסית". ה-Concise Dictionary of Music מכנה אותה "גלגול נשמות מרהיב של היידן במאה העשרים". פרוקופייב עצמו אמר: "חשבתי שלו היידן חי היום היה מלחין כדרכו, אך משלב גם אלמנטים חדשים". ההצהרה נשמעת כמניפסט מוקדם של הזרם הניאו-קלסיציסטי. היא קודמת בשנתיים לבלט פולצ'ינלה של סטרווינסקי, הנחשב למבשר הזרם.

הדגם ההיידני משתקף בסימפוניה של פרוקופייב לא רק דרך ההומור השופע המשותף לשני המלחינים, אלא גם בממדי הסימפוניה; במבנה ה"אלגרו-סונטה" של הפרק הפותח והפינאלה; בליווי בס אלברטי* שהיידן ומוצרט אהבו ואפילו באלמנטים בארוקיים קדם-היידניים. ובכל זאת, כמאמר פרוקופייב, היידן לא היה מהרמן כך, כי מאה שנות מוסיקה חוצצות בין סרגיי ליוזף.

*ליווי יד שמאל במקלדת בצורת ארפג'ו (פירוק של אקורד לצליליו) בסדר הצלילים הבא: תחתון, עליון, צליל אמצעי ושוב צליל עליון.

התמיהה מתחילה כבר מן הכמות: בשלושים וחמש שנות חייו הוציא מוצרט תחת ידו מעל לשש מאות יצירות מושלמות בכל סוגה: אופרות, סימפוניות, סונטות, סרנאדות, פוגות, מארשים, מחולות, שירים, דיברטימנטי, קונצ'רטי. והתמיהה האחרת: כיצד ארע שגורלו של מוצרט עמד תדיר ביחס הפוך לכשרונו, בעוד שההכרה בגאונותו ובחד פעמיותו לא נחסכה ממנו בזמן אמת?

כבר בשנת 1763, בעוד וולפי מיטלטל עם אביו הקפלימייסטר בין בירות התרבות של אירופה, להציג לפני מלכים ונגידים את ילד הפלא: קלידן מחונן, כנר מעולה, מאלתר וירטואוז ומלחין יצירתי, אביו כותב לידידת המשפחה בזלצבורג: "ארבע סונטות של 'מר וולפגנג מוצרט' עומדות לראות אור. דמי בנפשך איזה רעש יעשו הסונטות האלה ברחבי תבל, כשיראו [כי מר מוצרט] הוא ילד בן שבע".

גרף השבחים מקביל לעליה בגיל. בשנת 1785, כשולפגנג אמֶדֶה (כפי שאהב להצטעצע בצרפתית) כבר מלחין בן 29, מכריז יוזף היידן, גדול המלחינים האירופים של אותו הזמן, באוזני אותו אב גאה: "אלוהים עדי...בנך הוא המלחין הגדול ביותר שאני מכיר, הן אישית והן על פי השמועה".

היידן הרעיף את שבחו באותה שנה שבה הלחין מוצרט את הקונצ'רטו שלפנינו, אולי שנתו היוגנאית הטובה ביותר, אחת מרצף השנים הפוריות*, שבהן עבד כמטורף בהפקת קונצ'רטי מנויים ברחבי וינה והקהל

נעתר בהתמכרות; קשרי העבודה שלו עם היידן היו מצוינים והוא פגש את לורנצו דֶה פונטה והחל ליצור עמו את "נישואי פיגרו", "דון ג'ובאני" ו"כך עושות כולן". אך לא הכל היה טוב: שני ילדיו הראשונים מתו בטרם מלאה להם שנה וצרות ביטחוניות-כלכליות של האימפריה האוסטרית חברו לפזרנותו, כילו את משאביו והביאוהו לידי חיבור מכתבי "שנור" פתטיים אל ידידים עשירים.

הקונצ'רטו מס' 21 בדו מז'ור מתוזמר לחליל, לצמדי אבובים, בסונים, קרנות וחצוצרות, לכלי קשת, טימפני ופסנתר. מוצרט הלחינו בביתו המרווח שליד כנסיית סנט סטפן בלב וינה במרס 1785, ארבעה שבועות בלבד אחרי שהשלים את כתיבת הקונצ'רטו מס' 20 ברה מינור, אחת היצירות האפלות ביותר שכתב מוצרט מעודו. הקונצ'רטו החדש שונה ממנו בתכלית: שלושת פרקיו מתאפיינים בשגב, שלוה והומור ובכמה מסמני הבשלתו של מוצרט בתחום התזמור, הצללות כרומטיות ודיסוננסים שהתקבלו בהרמת גבות לא רק מצד מקצת היוגנאים אלא גם מצד אביו מולידו.

הפרק הראשון פותח בשובבות, בלחישת שאלה ותשובה בכלי הקשת - עשרה תווים בלבד שילוו את הפרק כולו. אחריה, עדיין בכלי הקשת, מחוות מחול קצרה, הנענית בתרועה מלכותית-מלחמתית של כלי הנשיפה (ובהם כזכור גם מתכת) והטימפני. שלושת האלמנטים האלה, על השילוב הפרדוקסאלי ביניהם, בונים את המצע שעליו יתחיל

הפסנתרן את מסע הקלידים שלו. לא מעט זמן אחרי תחילת הפרק מתחיל הסולו, בעקבות קרשצינדו מרשים בתזמורת, ההופך את הלחישה התחילית לנחשול אדיר. כאב והתפעמות, שובבות וריקודיות, מתח והדר מתחלפים זה בזה בפרק; לקראת סיומו - אלתור קדנצה כטוב דמיונו של הפסנתרן עליו ובדקה ארבע לערך אצבעותיו מפיקות אט-אט מנגינה שתפתח כעבור שלוש שנים לפתיחתה המפורסמת של סימפוניה מס' 40.

הפרק השני, שקנה לו פרסום רב מחוץ לאולם הקלאסי בזכות הסרט השוודי "אלווירה מדיגן" (1967), הוא אחת מפסגות החושניות של מוצרט: עמעום מיתרים, טריליות** עיקשות בליווי, היוצרות מעין סינקופות מול המנגינה הענוגה, הפֶּלְטָה ההרמונית העשירה - כל אלה מעניקים לאנדנטה אווירת חלום, המנבאת את רומנטיות שוברט ושומאן.

את המקסם החלומי פורעת באחת התפרצות **הפרק השלישי**, רונדו תזזיתי, צחקני ותוסס, מוטיב מקדם לאופרה בופה, שאחת מדוגמותיה ("נישואי פיגרו") ילחין מוצרט שנה אחר כך.

*בין פברואר 1784 לדצמבר 1786 הלחין 12 קונצ'רטי פסנתר מרהיבים, לצד יצירות כליות וקוליות אחרות.
**טריליות (שֶׁלְשׁוֹן) והיא חלוקה לשלוש של פעמה, כאשר חלוקתה הבסיסית היא לשתיים.

מה יש בהן במעט השנים האלה בווינה שהצמיחו כל כך הרבה מעופף? החל מן ההרמוניות "השגויות" של מוצרט בקונצ'רטו ה-21 והמשך בסימפוניה השלישית של בטהובן, שהתקבלה עשרים שנה אחר כך בשילוב של השתאות ותרעומת. כתב עת וינאי הצהיר ב-1805: "אמנם יש קטעים יפים ביצירה, אך הרצף שלה משובש ומבולבל. המֶשך אינסופי, הסימפוניה קשה והיא מיגעת גם מומחים... אם ימשיך בטהובן בדרך זו... ייצאו מאזיניו מן האולם בפחי נפש". ואילו 150 שנה אחר כך מסכם לאונרד ברנשטיין כי "שני פרקיה הראשונים של הסימפוניה השלישית הם אולי הפרקים הגדולים ביותר בתולדות המוסיקה כולה".

אם מתבוננים בתהפוכות האירופאיות של סוף המאה ה-18 ותחילת המאה ה-19 ניתן לומר שבמקביל למהפכה הפוליטית-חברתית בצרפת ולמהפכה התעשייתית באנגליה, העולם הגרמני-אוסטרי עסק במהפכה אסתטית-מוסיקלית: הבארוק הפך לקלאסיקה וזו עברה שכלולים מתמידים לקראת הדבר הגדול הבא - הרומנטיקה. ובחוד החנית - בטהובן.

כבר שתי הסימפוניות הראשונות של בטהובן מתרחקות מהלכות היידן ומוצרט, אך על השלישית ניתן לומר שהיא מהפכה של ממש: היא מציבה במרכז את האדם, את היוצר, את החיפוש, את החופש. לא לחינם דשו בלי סוף בהקדשת ה"ארואיקה" לבנופרטה ובחמת בטהובן משנועד לו כי הלה הכתיר עצמו לקיסר. אם קרע בטהובן את העמוד הראשון

ואז רשמו מחדש בלי השם המפורש או רק מחה את שם נפוליאון עד דק - אחת היא. העיקרון הדמוקרטי טבוע בסימפוניה.

אופייה החדשני מתגלה כבר משמונה השניות הראשונות של הפרק הראשון: אחרי שטוניקת מי במול מז'ור מוצגת בשני אקורדים עזים לרוחב התזמורת והטמפו המהיר מתחיל להשתרש, הצ'לי והקונטרבסים - ולא הכינורות, כמקובל - מציגים את הנושא הראשון. בניגוד למקובל משקלו משולש והוא גם פשוט עד כדי לעורר חשד. ואז, בתביה השביעית מוחדר תו כרומטי (דו דיאז) המרמז על מתח הרמוני המצפה לנו. את המנגינה מסיימים הכינורות הראשונים בסדרת סינקופות בסול, וזו יוצרת דיסוננסים עם הדו דיאז של הצ'לי. עצם הסינקופציה מערערת גם את הביטחון שקנינו לנו לגבי הריתמוס. ואכן, לאורך כל הפרק בטחוננו מתערער שוב ושוב על ידי מתחים הרמוניים וריתמיים.

זאת ועוד: בקטע הפיתוח, האמור ל"פתח" את הנושא שכבר הוצג, בטהובן מציג באופן חריג נושא חדש. אנדרה היידו קורא לו "האישה האחרת", כביכול: "בטהובן, זה עתה נשאת אישה ומיד אחרי החתונה אתה לוטש עיניים אל אישה יפה ממנה?" ובזה לא די: שלוש קרנות ולא שתיים בחר בטהובן לשלב, ואלה נכנסות "מוקדם מדי", הקודה "ארוכה מדי" והגעת הנושא השני מתעכבת עוד ועוד. ואחרי שהיא מתעכבת, היא צומחת מן הנושא הראשון ולא כפיתחת דף חדש. על כך (ודווקא לשבח) אמר האומר כי "השלישית" היא רומן ולא עוד אסופת סיפורים קצרים כקודמותיה.

מארש האבל, הפרק השני, חריג באורכו. נושאו כתוב בדו מינור נוגה והוא הססני אך מתמיד. אחרי הבלחה אופטימית דו מז'ורית, הפרק מתקשח לידי פוגה החלטית ואז מתרסק לרסיסים. יש מי שרואה בו את נושא הפתיחה בהיפוך כיוון ומסביר כי כך ניסה בטהובן להציג את המוות, כחץ החיים במהופך. המבקר מיינרד סולומון טוען כי גם אם ביצירות קלאסיות קודמות היו נימות עצב, הן הובילו לסיום מרגיע, ואילו כאן לראשונה הטראגיות, על כוחות החורבן שבה, מאיימת איום של ממש על שלוות הרוח של השומע*.

הפרק השלישי, סקרצו, מוציא אותנו מן המעמקים במנגינה מתרוננת, בקצב מהיר ובדינאמיקה ערה ואחד משיאיו הוא כורל סולו של שלוש הקרנות, המאותתות למאזין כי גם מן התופת יש מוצא.

בפרק הרביעי נושא (אהוב על בטהובן מיצירות קודמות) על שפע וריאציותיו, מצויץ ציפור דרך מחול כפרי ועד צעידתה של תזמורת לכת. בכל פעם נדמה שהנושא נדון כבר מכל צדדיו, אך לא - הנה עוד וריאציה. יש הרואים בפינאלה תוכן סימבולי: האחד מצביע על גיווניו כחירות הנתונה לאדם, בחינת "הכל צפוי והרשות נתונה"; אחר רואה בו סיפור חיים סוער המשתרע מאימה ועד יופי אין קץ.

*זה הזמן שבו חווה בטהובן את קשיי השמיעה הראשונים ואחרי דיכאון עמוק החליט כי האמנות תצילו ממוות. "האדם הדגול" שהיצירה מוקדשת לו איננו אפוא בהכרח גיבור היסטורי (שהכזיב) או גיבור אידיאלי (שאולי עוד יקום), אלא אולי גבורת כל אדם בחייו.

A Classical Film

SEASON
29
2012
2013

Avner Biron conductor
Alexander Korsantia
piano (Georgia–USA)

- **Sergei Prokofiev** (1891-1953)
Symphony No. 1 ("Classical")
in D Major, op. 25
 - **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756-1791)
Piano Concerto No. 21 ("Elvira Madigan")
in C Major, K. 467
- Intermission
- **Ludwig van Beethoven** (1770-1827)
Symphony No. 3 ("Eroica")
in E-flat Major, op. 55

Rehovot / Wix Auditorium Weizmann Institute
Sunday, May 19 2013 at 20:30

Jerusalem / Henry Crown Hall
Tuesday, May 21 2013 at 20:00

Karmiel / Performing Arts Center
Wednesday, May 22 2013 at 20:30

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art
Saturday, May 25 2013 at 21:00

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

Composer in Residence: **Josef Bardanashvili**

The musicians

*principal player **assistant principal

1st Violin

Arnold Kobiliansky*
Natalie Sher*
Carmela Leiman**
Michael Boyaner
Pavel Galaganov
Sophia Kirsanova
Roman Yusupov

2nd Violin

Étienne Meneri*
Eduard Reznik**
Michael Kontsevich
Zina Levin
Keren Lipker

Viola

Michael Plaskov*
Doron Alperin
Boris Rimmer
Andrei Shapelnikov
Michael Yavker

Cello

Yefim Eisenstadt*
Marina Katz*
Zvi Orleansky*
Alexander Sinelnikov**

Bass

Dmitri Rozenzweig*
Genadi Litvin

Flute

Esti Rofé*

Oboe
Muki Zohar*
Ori Meiraz

Bassoon

Mauricio Paez*
Kristijonas Grigas

French Horn

Alon Reuven*
Adrian Aroyo Solis

Trumpet

Marat Gurevich

Guest concertmaster: Matan Dagan

Guest musicians: Denice Djerassi, Neta Rudich violin; Keren Mugdus, flute; Eli Eban, Ilan Schul, clarinet;

Dima Levitas/Nir Tzemah trumpet; Shachar Ziv, horn; Karen Phenpimon Zehavi, timpani

Board of Directors and Members of Association

*Member of the board

Prof. Ruth Arnon*, Chairman
Jacob Aizner*
Dr. Hanan Alon

Shimshon Arad
Prof. Avi Ben Basat
Robert Drake

Izaak Elron*
Eli Eyal
Prof. Menachem Fisch*

Prof. Benny Geiger*
Yair Green*
Prof. Moshe Hadani*

Prof. Uri Karshon
Nissim Levy
Baruch Shalev*

Administration

General Manager: Ben-Zion Shira
Administrative Manager: Michael Kontsevich
Producer and Librarian: Abigail Sandler

Marketing Manager: Ittai Shickman
Sales: Dagan Feder
Stage Manager: Valery Aksyonov

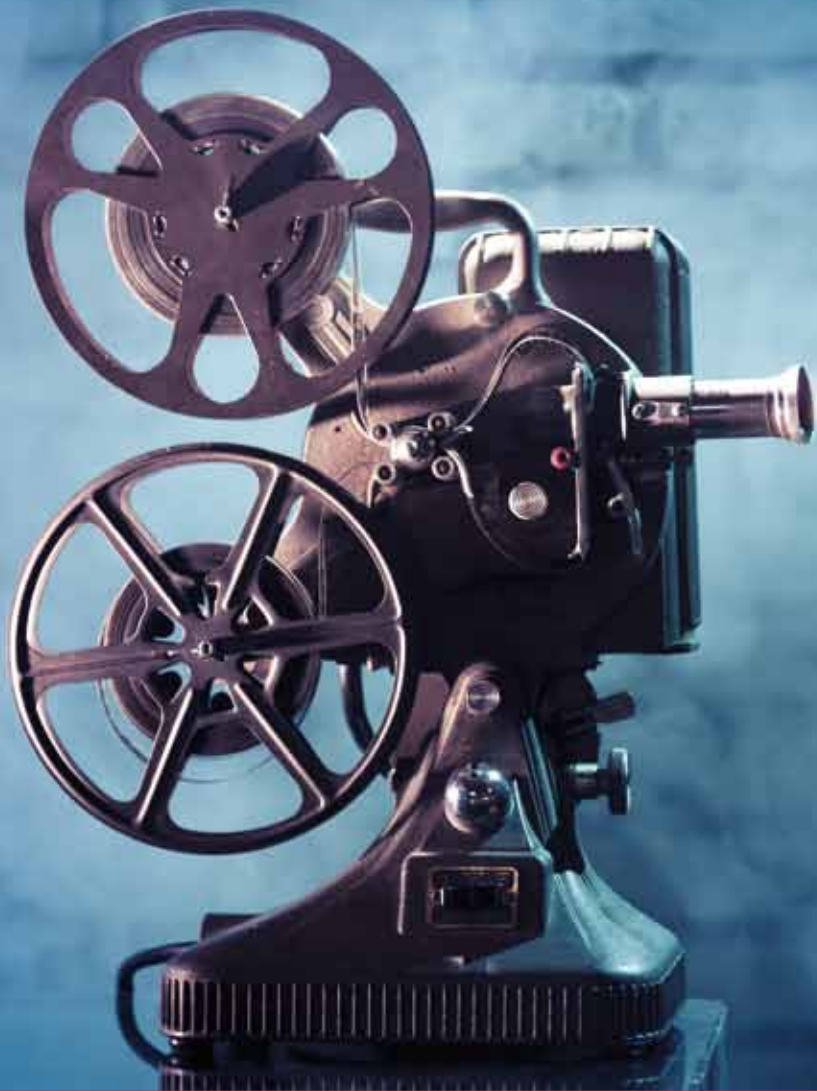
Legal Advisor: Adv. Ami Folman
Accountant: Sarit Yitshaki

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfati) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem
The Marc Rich Foundation | and by the generous support of various donors.

SEASON 29 2012
2013

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

A CLASSICAL FILM